

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 212/2026-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED] zastúpeného JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátom, Piešťanská 3, Trnava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 76/2024 zo 14. októbra 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. marca 2026 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, ako aj uložiť povinnosť nahradiť trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Piešťany sp. zn. 8T/45/2022 z 10. marca 2023 bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania alebo obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d), ods. 2 písm. a) a c) Trestného zákona účinného do 30. apríla 2022 s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v tomto rozsudku, za čo mu bol okrem iného uložený trest odňatia slobody vo výmere 13 rokov a 9 mesiacov. Krajský súd v Trnave uznesením sp. zn. 3To/70/2023 z 19. septembra 2023 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolanie prokurátora a sťažovateľa.

3. Najvyšší súd napadnutým uznesením podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu [odôvodnené naplnením dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Dovolacia námietka sťažovateľa spočívala v tom, že ho v základnom konaní neobhajoval ustanovený náhradný obhajca JUDr. Tomáš Klieštenec, ale Mgr. Zdenka Rusnáková ako jeho substitút. Najvyšší súd po priblížení východísk judikatúry k uplatnenému dovolaciemu dôvodu uviedol, že ak substitučné zastúpenie ustanoveného náhradného obhajcu je v trestnom konaní prípustné, nepredstavuje obsah námietky sťažovateľa zásadné porušenie práva obvineného na obhajobu, pretože toto právo (a jeho čiastkové práva) bolo v trestnej veci zachované a realizované prostredníctvom kvalifikovanej obhajkyne, hoci bola zástupcom náhradného obhajcu. Najvyšší súd považoval za potrebné vyriešiť otázku prípustnosti substitučného zastúpenia náhradného obhajcu podľa § 42 ods. 1 Trestného poriadku a otázku, ktorý subjekt je oprávnený udeľovať súhlas so substitučným zastúpením náhradného obhajcu podľa § 16 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“). Po priblížení relevantnej právnej úpravy (§ 2 ods. 1, § 16 ods. 1 a 3 zákona o advokácii, § 42 ods. 1 Trestného poriadku) uviedol, že aj v trestnom konaní je prípustná substitúcia (zvoleného, ustanoveného a náhradného obhajcu) ako zastúpenie iným obhajcom. Rozlíšil zastúpenie zvoleným obhajcom od zastúpenia ustanoveným a náhradným obhajcom z hľadísk subjektu udeľujúceho súhlas so zastúpením, vzniku vzťahu zastúpenia a uhrádzania odmeny. Vzhľadom na rozdielnu povahu právneho vzťahu pri zastúpení súdom ustanoveným obhajcom alebo náhradným obhajcom vyslovil názor, že „klientom“ v zmysle § 16 ods. 3 zákona o advokácii je v tomto prípade súd, a nie obvinený, obžalovaný alebo odsúdený. Zákon nepredpisuje osobitnú písomnú formu súhlasu, preto postačuje, ak je udelený ústne či konkludentne (akceptovaním zástupcu pri úkone trestného konania), i keď považuje za najvhodnejšie, aby tento prípadný súhlas bol obsiahnutý v rozhodnutí, resp. opatrení súdu o ustanovení príslušného obhajcu. Ak sťažovateľ argumentoval, že neudelil súhlas so substitučným zastúpením jeho náhradného obhajcu zástupkyňou, nemá táto jeho argumentácia oporu v príslušnej právnej úprave.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Obhajca určený postupom podľa § 40 ods. 1 alebo § 42 ods. 1 Trestného poriadku sa nemôže dať substitučne zastupovať iným obhajcom. Nejde totiž o zvoleného obhajcu, takéto určenie obhajcu nemá nič spoločné s vôľou obvineného a nie je od nej závislé, preto takýto obhajca nemá možnosť dať sa substitučne zastúpiť iným obhajcom, a to ani so súhlasom klienta. Len zákon môže určiť obvinenému ďalšieho obhajcu. Obvinený nemôže prejaviť vôľu konkludentným spôsobom, prakticky ani nie je možné vyvodiť takýto právny prejav vôle z ničoho. V súlade s právnymi predpismi by musel prejav byť urobený písomne. Nemožno súhlasiť s argumentáciou krajského súdu o nevznesení námietky proti substitučnému zastúpeniu, keďže náhradný obhajca nemá zákonné právo určovať obvinenému obhajcu.

5. Stanovisko najvyššieho súdu o možnosti substitučného zastúpenia ustanoveného alebo náhradného obhajcu a o forme súhlasu je nejasné, keďže na jednej strane pripúšťa konkludentný súhlas a na druhej uvádza, že by bolo vhodnejšie to urobiť písomne do rozhodnutia o ustanovení

obhajcu, čo je v praxi celkom nemožné, pretože súhlas predsa musí dať klient, a nie súd vopred za neho. Súd takto ošetril iba časť trestného konania vedeného pred súdom a opomenul prípravné konanie, v ktorom sťažovateľ nemal ani konkludentnú možnosť súhlasiť s prítomnosťou substitučeného obhajcu na úkonoch, pretože o nich ani nevedel. Ustanovený advokát sa dal zastupovať v prípravnom konaní pri výsluchu svedkov 14. a 19. januára a 1. februára 2022. Najvyšší súd si to nevšimol, hoci ide o rozpor s jeho záverom, a nezaujal k tomu stanovisko.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Ústavný súd zistil, že ústavná sťažnosť je v podstate len doslovným prevzatím predchádzajúcich procesných podaní sťažovateľa (odvolania a dovolania) zhrnutých v bode 4 doplneným len o zhrnutie a citáciu odôvodnenia napadnutého uznesenia a o novú argumentáciu týkajúcu sa prípravného konania (bod 5).

8. Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti nerozlišuje medzi jednotlivými označenými právami, ktorých porušenie namieta. Ústavný súd identifikoval ako jedinú zrozumiteľnú námietku výhradu k riadnemu odôvodneniu napadnutého uznesenia, ktorá patrí do rozsahu označeného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ namieta aj porušenie čl. 8 ods. 2 listiny, neuvádza však akékoľvek právne dôvody na svoje tvrdenie o jeho porušení. Ani vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy sťažovateľ neuvádza právne dôvody (napríklad odkazom na judikatúru ústavného súdu či odbornú literatúru k obsahu týchto práv s následnou odbornou polemikou vo vzťahu k záverom napadnutého uznesenia). Od kvality odôvodnenia ústavnej sťažnosti sa pritom odvíja možnosť vecného prieskumu ústavného súdu (m. m. II. ÚS 102/2019).

9. Pri námietke porušenia čl. 8 ods. 2 listiny, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy teda neobsahuje ústavná sťažnosť žiadne právne dôvody, čo ústavný súd identifikuje ako absenciu zákonnej náležitosti ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí (I. ÚS 185/2021, ZNAU 81/2021).

10. Vo vzťahu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd identifikoval námietku nejasnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia, resp. jeho vnútorného rozporu.

11. Ústavný súd v prvom rade akcentuje, že je potrebné dôsledne odlišovať jeho úlohu pri ochrane základných práv a slobôd od úlohy iných orgánov verejnej moci. Tento rozdiel sa musí odraziť aj v odôvodnení ústavnej sťažnosti, kde nepostačuje len zopakovanie argumentácie doslovným prevzatím obsahu procesných podaní z konania pred všeobecnými súdmi. Kritika právnych záverov

všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany subjektívnym právam účastníkov konania na zákonnej (podústavnej) úrovni musí byť v ústavnej sťažnosti nevyhnutne prepojená s obsahom základných práv a slobôd sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti. Tento podstatný rozdiel sťažovateľ nereflektuje, keď pred ústavným súdom len opakuje argumentáciu z konania pred všeobecnými súdmi, ktorú dopĺňa len o minimalistickú ústavnoprávnu argumentáciu o nedostatku odôvodnenia napadnutého uznesenia.

12. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie závažných procesných a hmotnoprávných chýb v právoplatných rozhodnutiach súdov v rozsahu ustanovenom procesným právom. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti stabilne akceptuje postup, keď najvyšší súd po nevyhnutnom vecnom prieskume dovolania dospeje k náležite (ústavne konformne) odôvodnenému záveru, že nie sú splnené dovolaťelom uplatnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a dovolanie preto odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (napr. II. ÚS 528/2014, I. ÚS 108/2017, IV. ÚS 186/2018, III. ÚS 188/2018).

13. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, ktorá má dimenziu formálnu a materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Obidve tieto hľadiská treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

14. Časť argumentácie zhrnutej v bode 5 obsahuje výhrady k odôvodneniu napadnutého uznesenia vo vzťahu k prípravnému konaniu, ktoré sťažovateľ neuviedol v dovolaní, preto si ich najvyšší súd ani nemohol všimnúť, resp. zaujať k nim stanovisko. Ide preto o procesne neprípustné argumenty a ústavná sťažnosť je v tejto časti neprípustná podľa § 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd nezistil v sťažovateľom vyznačenej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia (zaoberajúcej sa formou súhlasu so substitučným zastúpením obhajcu) vnútorný rozpor či nejasnosť dosahujúcu mieru nepreskúmateľnosti, v dôsledku ktorých by bolo ústavne neudržateľné. Najvyšší súd v predchádzajúcej časti odôvodnenia zrozumiteľne ozrejmil obsah a zmysel práva na obhajobu a povahu vzťahu pri zastúpení ustanoveným obhajcom, rovnako aj právo advokáta na zvolenie substitúta podľa predpisov o advokácii. Zároveň zaujal názor k tomu, koho považuje v právnom vzťahu zastúpenia obvineného obhajcom podľa § 40 ods. 1 a § 42 ods. 1 Trestného poriadku za „klienta“ spôsobilého udeliť súhlas so substitučným zastúpením. V uvedenom kontexte boli odpovede najvyššieho súdu jasné a bez zjavných rozporov.

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti opakovane vyčíta nedostatky uznesenia krajského súdu (bod 4), čím ústavný súd stavia do pozície ďalšej opravnej inštancie, ktorá mu ako orgánu ochrany ústavnosti neprináleží. Opakuje skoršie výhrady, resp. ich čiastočne rozvíja ďalej prepojením s námietkami k prípravnému konaniu, jeho námietky zostávajú v rovine nesúhlasu so závermi súdov či nesprávosti posúdenia, čo nemá dostatočný ústavnoprávny presah. Ústavný súd nepovažoval

napadnuté uznesenie za nevyhovujúce požiadavkám na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Najvyšší súd zhrnul podstatu argumentov dovolania výstižným spôsobom, námietky zreteľne podradil pod dostupné dovolacie dôvody podľa § 371 Trestného poriadku a spätne preskúmateľným spôsobom vyhodnotil ich naplnenie. Svoj postup jasne a zrozumiteľne odôvodnil, čím podľa zistenia ústavného súdu vo výsledku ústavne udržateľne vyložil aplikovanú právnu úpravu dovolacích dôvodov.

17. Ústavný súd preto nevyhodnotil argumentáciu sťažovateľa ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Zároveň poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (m. m. II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07). Len pre úplnosť ústavný súd dodáva, že otázku substitúcie najvyšší súd posudzoval opakovane (1Tdo/42/2020, 3Tdo/18/2020). Zohľadňujúc sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa, ústavný súd uzatvára, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú a ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. g) a d) zákona o ústavnom súde.

18. *Obiter dictum*, teda nad rámec záveru uvedeného v predošlom odseku (a tiež nad rámec záverov prezentovaných najvyšším súdom) ústavný súd dodáva, že z povahy dovolacích námietok prezentovaných v napadnutom uznesení nemožno vyvodiť záver, že by sťažovateľ ako obvinený kedykoľvek počas konania vyjadril nesúhlas s tým, že ho pri úkone trestného konania nebude zastupovať jemu ustanovený obhajca, ale iný advokát ako substituent (o čom nepochybne vedel, a to už vzhľadom na skutočnosť, že substitútom bola žena, kým ustanoveným obhajcom muž).

19. Ustanovenie § 16 ods. 3 zákona o advokácii nevyžaduje súhlas obvineného, tak ako ho vyžaduje § 36 ods. 2 Trestného poriadku vo vzťahu výlučne k advokátskemu koncipientovi, a to aj v prípade zvoleného obhajcu (pri zastúpení, či už zvoleného, alebo ustanoveného, obhajcu advokátskym koncipientom totiž nejde o statusovo plnohodnotné zastúpenie). Súhlas klienta na zastupovanie advokáta iným advokátom podľa § 16 ods. 1 zákona o advokácii teda nie je potrebný, aj keď odmietnutie takého postupu je možné, avšak na základe relevantne vyjadreného nesúhlasu klienta (zastupovanie nie je možné proti jeho vôli), nie na základe absencie súhlasu dotknutej osoby. Zároveň platí, že túto otázku nie je možné stotožniť s právom odoprieť vypovedať § 34 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku, ktoré sa vzťahuje na vyjadrenie sa ku skutočnostiam, ktoré sú obvinenému kladené za vinu, a k dôkazom o nich (na uplatnenie tohto práva teda stačí jednoducho mlčať). Rovnako nebolo podľa najvyšším súdom prezentovaných skutočností relevantne namietané ani preukázané, že by orgány činné v trestnom konaní alebo súdy nedodržali postup podľa § 34 ods. 5 prvej vety Trestného poriadku (vo vzťahu k opísanej okolnosti).

20. V konečnom dôsledku a z hľadiska *ratio legis* dotknutej zákonnej úpravy (zároveň primárne pred skôr rozvedenými úvahami): Ak obvinený nemá vplyv na výber advokáta ustanoveného mu súdom ako obhajcu alebo náhradného obhajcu (§ 40 ods. 1 a § 42 ods. 1 Trestného poriadku), nevyplýva z povahy veci (*a maiori ad minus*) ani potreba negačného vplyvu obvineného na zákonnú možnosť (§ 17 ods. 1 zákona o advokácii) substitúcie obvinenému ustanoveného obhajcu iným advokátom. V tom je zásadný rozdiel oproti voľbe advokáta ako obhajcu samotným obvineným podľa § 39 ods. 1 a 2 Trestného poriadku (teda pri jeho zastúpení na základe písomného

splnomocnenia), a to v kontexte § 17 ods. 3 zákona o advokácii. Toto ustanovenie má v popísanej konfigurácii okolností povahu *lex specialis*, keďže obsahovo reflektuje práve a len situáciu voľby obhajcu obvineným (a prípad akéhokoľvek zmluvného právneho zastúpenia klienta) a, naopak, nevzťahuje sa na prípad ustanovenia obhajcu súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2026

Libor Duľa
predseda senátu